

zető gondolatokat s így láthatóvá tegye a hátteret, amely előtt az események játszódnak. Fő dolog itt a tárgyilagosság és a hozzáértés.

A katolikus sajtónak azonban — húzta alá Klein — van még egy sajátos és egészen nagyszerű feladata, az nevezetesen, hogy közvetlenül elősegítse a zsinat tulajdonképpeni munkáját. Az igazság ugyanis az, hogy az egyház általános tanítóhivatalában minden katolikus hívőnek része és feladata van, s nyilvánvaló, hogy azok a katolikus világiak, akik erre elsősorban hívatottak, éppen az újságírók. Az újságíró, mondhatni, középen áll a külön egyházi tanítóhivatal és a hívek tömege között. Indítások kell, hogy jöjjenek részükről, mind fölfelé, mind lefelé. Ez volta-képpen az igazi párbeszéd az egyházon belül. Nekik kell dialógust folytatniuk mind a katolikus néppel, mind a külön egyházi tanítóhivatallal. A katolikus újságíró rendeltetése, hogy hídepítő legyen a hierarchia és a nép között.

Erre a dialógusra annál is inkább szükség van, mert ha a zsinat nem is parlament, mint ahogy teológusok sürűn rámutattak, mégis parlamentáris jellege van, hiszen különböző irányzatok és törekvések ütköznek meg egymással, kompromisszumok jönnek létre és szavazások történnek. Hiszen ha nem lennének ellenítetek, nem is volna sok értelme a zsinatnak. Termé-

zetes és szükséges, hogy a katolikus újságíró irányt mutasson a vitatott kérdésekben, vagy legalább is segítse a vitás pontok megértését és tisztázását. Erre szolgálnak főképp a szóbeli és írásos interjúk, amelyek során a zsinati atyák a nyilvánosság számára behatóbban megvilágítják a tárgyalta problémákat. Ilyen módon az újságíró közvetlenül hatást gyakorolhat a zsinat munkájára.

A zsinat tudvalevően foglalkozni fog a katolikus világiak helyzetével az egyházban. Köztudomású, hogy ezt a kérdést csak nagyon vonakodva, nem szívesen tárgyalták az előkészítő bizottságokban. Nem is számíthatunk tehát arra, hogy a zsinat ebben a kérdésben valami bátor állásfoglalásra jusson, kivéve, ha a katolikus újságírók ebben a vonatkozásban különösen aktívnak mutatkoznak. Meg is tehetik, hiszen a legtöbb katolikus újságíró független a klérustól. A zsinatra sem a papság küldi ki őket. Éppen tőlük várható tehát, hogy kiküzdjék az egyházban azt a helyet, amely a „laikusokat” megilleti. A katolikus sajtónak eszerint sokkal nagyobb feladata van a zsinaton, mint ahogy azt munkásai talán személyi szerénységéből érzékelik. „Nekem meggyőződésem — fejezte be előadását Klein apát —, hogy a legtöbb zsinati atya a legnagyobb fiúvelemmel fogja kísérni írásait és minden megokolt ösztönzést köszönettel fog magáévá tenni.”

A KIS ÚT

Sohasem hittem volna, hogy saját szüleim válnak majd életem egyik legnagyobb problémájává. Családunkban ők a nagyszülők, kik velünk egy lakásban élnek. Lgykor zsembesek, zsörtölődők, mások gyermekeinket kényeztetik, rontják... Egyikük még beteg is, gyakran ágyban fekvő, ápolása külön gondot jelent. Nem akarok véteni a szülőket megillető tisztelet ellen, de néha nagyon nehéznek érzem a velük való együttélést...

Még hosszan idézhetnénk panaszos sorait, melyek napjainknak egyik szinté tipikusnak nevezhető családi problémájával foglalkoznak. Annál inkább feladatunknak tartjuk, hogy — a keresztény szeretet és igazságosság alapján — oly tényekre is felhívjuk figyelmét, amelyek helyesebb felfogásra és magatartásra készíthetik.

Manapság valóban igen nagyszámú azoknak a családoknak száma, melyeknek otthonában ott találhatjuk az idős nagyszülőket, vagy azoknak legalább egyikét. Hogy az ő munkájuk, közreműködésük nélkül sok-sok család csak nehezen tudna meglegni, ez közismert. Nem egyszer persze az öregséggel bizonyos fokú gyengeség is

együttjár. Nehézkes a lépés, nehezebb a hallás, nem egyszer nehezkesebb a gondolkodás is. Olykor fogytán van a testi erő s a beteg, öreg szülő, nagyszülő problémák forrásává, sőt „nyüggé” válhat. De kell-e külön figyelmeztetni az ilyen, testileg-szellemileg meggyengült öreg emberek tisztelgetésére a keresztény hite által is nevelt embert, hogy gondoljon rá: hány éjszakát tett nappallá az a ma megrokkant öreg, akit egykor segítséget hívóan szőlített lázban égő ajka. Nem kellene olykor az öregek ápolására „kényszerült”, felnőtte vált gyermekeket figyelmeztetni arra, hogy eljöhet az idő, amikor a ma még erősek és fürgék, munkára készek is ugyanolyan törődöttek lesznek, mint a „szegény öreg nagyapa”? Az ősz gyümölcsöket termő időszak. A fáradt ágakról leszedik az érett gyümölcsöt s gondos kézzel óvják, tisztogatják az élemedett, göcsörtös fát. Az emberi élet őszének is vannak gyümölcsei: az életpaszlatok átadása a gyermekeknek, unokáknak, a család kisgyermekeinek oktatása, türelmes, melegszívű nevelgetése. Ezeket s az ezekhez hasonlókat kapja a család saját öregjeitől, anélkül, hogy arra olykor figyeljen. Viszonzásul viszont kötelessége minél szebbé tenni életüket.

Az öregek élete erős haladás az örökkévalóság felé. Mindannyian ugyanezen az úton járunk, de a természet törvénye szerint ők már közelebb jutottak a célhoz. Isten felé mennek s valószínűen nálunk hamarabb jutnak el őhozzá. Isten ítéletet mond majd felettük, de — s ezt nem felelhetjük — ítéletet mond azokról is, akik könnyebbé tették vagy megkeserítették öregségük napjait. Döbbenetes még elképzelni is az ítéletet, mely így hangoznék: „Távozzatok tőlem, ... mert öreg szüleitek képeben éheztem s nem adatok ennem, beteg voltam és nem segítettek rajtam.”

Úgy véljük, nem kell túl nagy lélektani ismeretekkel rendelkezni ahhoz, hogy megállapíthassuk: nincsen emberi életszakasz, mely jobban kívánna a maga Cirénei Simonját, mint épp az öregkor. A fiatal férfi és nő még elég erősnek érzi magát, hogy megbirkózzák gonddal-bajjal, keresztviseléssel. Az évek múlásával azonban már nem a megfeszített izmú, a marokba szorított, hanem a kinyújtott,

a segítséget váró kéz válik az élet szimbólumává: segítetek elviselni az öregség terhét, keresztjét! Ez a szeretetigény azután — mint arról szintén a lélektan tárgyal — nem egyszerűen különböző módon jelentkezik. Ki ne találkozott volna még zsörtölődő, más-kor erőszakosan követelőző öreg emberrel, aki a szeretetet s a magára való felügyelést agresszív módon akarja mintegy kiprovokálni? Elhiszen, sőt tudom, hogy a zsémbes öregek, az erőszakosak türelmünket gyakran próbára teszik. Ha azonban őszintén akarunk lenni, ki merné az idős korral együttjáró gyalóságokat valóban többnek, mint „hibának” tekinteni?

Kétségtelen, vannak a „család öregjeivel” kapcsolatban nehéz problémák is. Az egyiket egy olyan élesszemű megfigyelőnek, amilyen Mikszáth Káimán volt, karcolata nyomán illusztrálhatjuk. Két család gyermekei között alakul ki e kis párbeszéd: „Szere-e az apátok benneteket? — Természetesen. — Megtesz-e minden, amit kértek? — Hol igen, hol nem. — És ha nem teszi meg, kihez fordultok akkor? — Hogy kihez? Csak a nagyapának szólok olyankor, és az mindig ráncba szedi a mamámat is, az apámat is és megvan minden.” Otven évvel ezelőtt íródtak e sorok s azt igazolják, hogy ez a „modern” probléma akkor is korszerű volt s mindig az fog maradni. Bizony, az ily „kényes” esetekben a bölcs diszkréció sugallta magatartás nem nélkülözhető. A kiskorú gyermekek szülőjének komoly kötelessége — bármily kényelmetlen is számára — hogy tapintattal, szeretettel, de erélyesen felhívja a „nagyapát”, „nagyamamát” figyelmét az efajta párhuzamos nevelés súlyos veszélyeire. Nem nélkülözhető a tapintat, nem történhet a közbelépés az idős nagyszülő tekintélyének rovására, de ugyancsak nem nélkülözhető a határozottság sem.

Kell, hogy a szülőnek szeme legyen a látásra s a fentiekhez hasonló jelenségek esetekben mindig köbelépjön. Nem szabad azonban nélkülöznie e látó szemet akkor sem, ha azt kell észrevennie, mennyi szeretet és jószág, áldozatkészség lakik a nagyszülők szívében a kis unokákkal kapcsolatban. Az elmúlt nyáron a Balaton partján megfigyelhettem egy hetvennyolc éves nagyapát, aki nap mint nap, reggel-

től estig a két kis unokára vigyázott a vízparton, míg a gyermekek szülei kirándulgattak, szórakoztak. Felsorolhatnék olyan eseteket is, amikor az öregek pótolnak oly mulasztásokat a gyermekek nevelése terén, melyekre a napi gondokkal elfoglalt szülők tán nem is gondolnak. Egyáltalán nem véletlen, hogy az egészen kis gyermekek mily őszintén ragaszkodnak a családjuk öregjeihez. Számatalan család van, melyben a gyermekek szeretetük gyermekek jeleivel, olykor terhes rajongásukkal halmozzák el a nagyszülőket. S ez nem is csodálható. Az öregek lelki világában már minden leegyszerűsödik, gyermekivé válik. S elsősorban nem az esetleges kényeztetést, hanem ezt a „lelki rokonságot” fedezik fel a kicsinyek az öregeknek éveken messze, de lélekben hozzájuk közel álló világában. Nagyon helyte-

lenül gondolkodnék tehát az a szülő, aki „féltékeny” lenne ezért saját apjára vagy anyjára.

Az idősebbek iránt tanúsított tisztelet és kegyelet Goethe az igazi műveltség egyik legfontosabb elemének nevezi. S ugyanerre a tiszteletre buzdít, ennek megtartásáért ígér már földi jutalmakat is Istennek parancsa. Elbizakodott, túlonúl büszke virág lenne, mely saját pompájában elitélne, semmibe venné azt a gyökeret, melytől életét nyerte, kevésre becsülné, mert göcsörtös és érdes. A tisztelet és kegyelet az a nagy erő, mely képessé tehet rá, hogy az öregekkel valóban gyakran együttjáró gyengeségeket, érdességeket saját családjuk öregjeinél is szeretetből fakadó önelgyőzéssel elsímítani, nyesegetni vagy esetleg elviselni tudjuk.

Szennay András

NAPLÓ

A BŰNBEESÉS TÖRTÉNETÉRŐL. Összüleink elveszett paradicsomának tárgyalásánál láttuk azt, hogy a Genézis 2. nem más, mint drámai elbeszélés formájában előadott teológiai tanítás, mely ebben az irodalmi műfajban felel az emberi élet nagy és örök „miért”-jére. A második fejezet tulajdonképpen a drámai elbeszélésnek az első felvonása, mely leírja a „színt” — az ún. paradicsomkertet; felvonultatja és jellemzi a tragédia főszereplőit: a Teremtőt, aki az édenkertet is, az első emberpárt is teremtette, s aki Ádámnak és Évának a parancsot kiadja, hogy a „jó és rossz tudásának fájáról” nem szabad enniük; megadja az ember helyét ebben a világban, kifejti az ember természetét, méltóságát, lényegét és célját...

A Gen. 3. 1—6. a tragédia második felvonása, melyben megjelenik egy új szereplő is: a kísértő kígyó; a 3. 7—19 a harmadik felvonás, mely az első emberpár bukásának következményét mutatja be, hogy azután a rövid epilógusban, a 3. 21—24-ben megváltozzék az egész drámának színtere s az édenkert helyett síváran, vigasztalanul föltűnjék az a világ, az a föld, melyen élünk, s az „élet kapuja” döngve csapódjék be az elveszett paradicsomból kiűzött ősszülők mögött...

Ahogy a Gen. első 11 fejezetével kapcsolatosan általában, úgy itt is felmerül a kérdés, hogy a bűnbeesésnek ez a bibliai tanítása szorosan vett történeti fejtegetés-e, a bűnbeesés módját és mikéntjét, pontos történeti lefolyását akarja-e megörökíteni, vagy ténylegesen csak — ahogy mondtuk — drámai formában elmondott hitbéli alapvető tanítás-e csupán? Tudjuk azt, hogy a régi, középkori magyarázók egészen a múlt század végéig általában úgy feleltek, hogy a Gen. 3-t szóról-szóra történeti leírásnak vették. Pedig az ősegyházban az „Atyák” sosem vallották — nem hivatkozhattak tehát az őshagyományra —, s aki csak a modern vagy klasszikus irodalmi műfajokat ismeri, az első versek olvasása után megállapíthatta, hogy a Gen. 3. nem lehet semmiképpen sem szoros értelemben vett történelem, bár történeti tényt örökít meg.

Kezdjük például az „élet fájával”, meg a „jó és rossz tudásának fájával”. Közismert tény az, hogy az „élet fája”, élet növénye közös kincse az ősi